

บทที่ 1

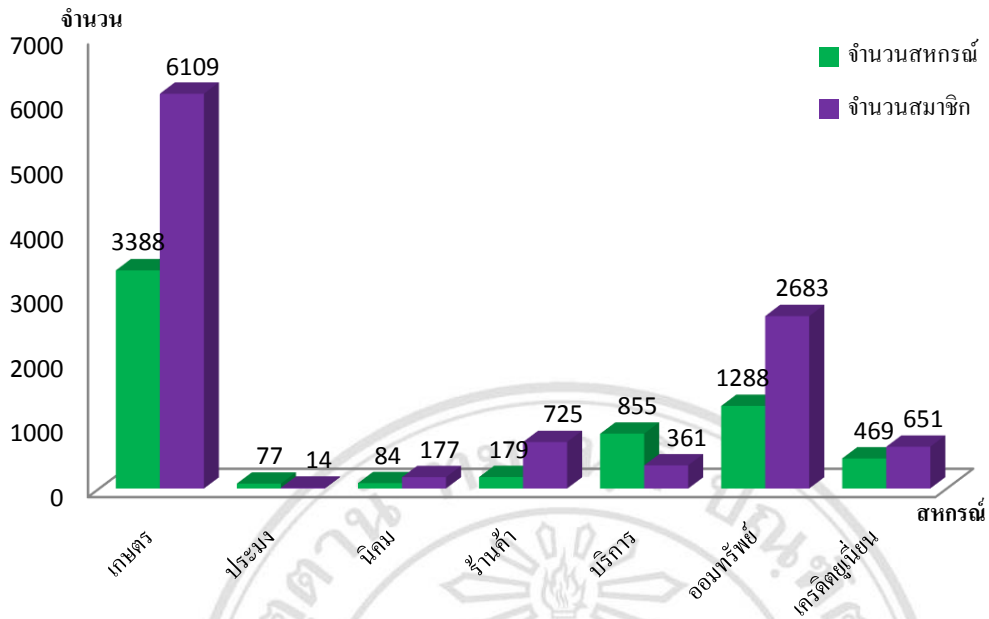
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันการดำเนินชีวิตภายใต้สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจโลก การปรับตัวขึ้นของค่าแรงขั้นต่ำ ส่งผลให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น ทำให้ผู้มีรายได้น้อย มีรายได้น้อยที่ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนอกจากค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายที่ต้องสำรองไว้ในกรณีฉุกเฉินต่างๆ ดังนั้น จึงมีการแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินจาก บุคคลภายนอกหรือสถาบันการเงินนอกระบบ ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่สูงกว่าสถาบันการเงินที่อยู่ในระบบ จนทำให้เกิดภาระหนี้สินขึ้นจำนวนมากจนไม่สามารถชำระคืนได้หมด

นอกจากการกู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอก สถาบันการเงินนอกระบบ หรือสถาบันการเงินแล้ว สหกรณ์ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่เป็นที่นิยมในการกู้ยืมเงิน โดยสหกรณ์สามารถแบ่งเป็น 7 ประเภทใหญ่ คือ 1.สหกรณ์การเกษตร 2.สหกรณ์ประมง 3.สหกรณ์นิคม 4.สหกรณ์ร้านค้า 5.สหกรณ์บริการ 6.สหกรณ์ออมทรัพย์ 7.สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

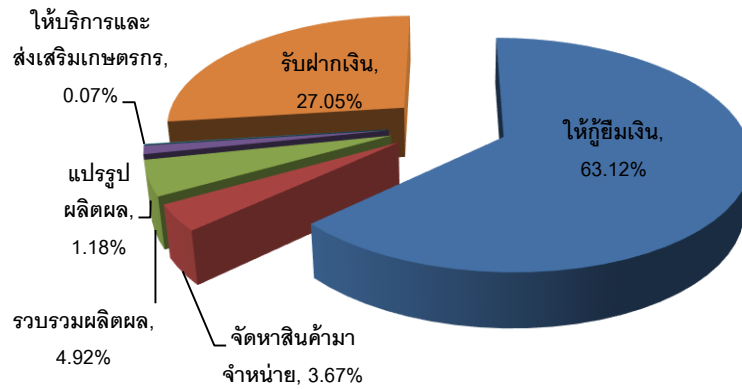
ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ภาพที่ 1.1 จำนวนและสมาชิกของสหกรณ์รายประเภท ปี 2554

จากภาพที่ 1.1 แสดงจำนวนและสมาชิกของสหกรณ์ ปี 2554 โดยสหกรณ์การเกษตร มีจำนวนมากที่สุด 3,388 สหกรณ์ รองลงมา สหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 1,288 สหกรณ์ สหกรณ์บริการ จำนวน 855 สหกรณ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 469 สหกรณ์ สหกรณ์ร้านค้า จำนวน 179 สหกรณ์ สหกรณ์นิคม จำนวน 84 สหกรณ์ และสหกรณ์ประมง จำนวน 77 สหกรณ์

ด้านจำนวนสมาชิก มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 10,722,827 คน พบว่า สหกรณ์การเกษตรมีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 6,109,489 คน หรือร้อยละ 56.98 รองลงมา สหกรณ์ออมทรัพย์ ร้อยละ 25.02 สหกรณ์ร้านค้า ร้อยละ 6.77 สหกรณ์เครดิตยูเนียนร้อยละ 6.07 สหกรณ์บริการร้อยละ 3.37 สหกรณ์นิคมร้อยละ 1.65 และสหกรณ์ประมงร้อยละ 0.13 ตามลำดับ

ในด้านการดำเนินธุรกิจ สหกรณ์ดำเนินธุรกิจให้บริการ 6 ด้าน คิดเป็นมูลค่าธุรกิจรวมทั้งสิ้นจำนวน 1,612,475.12 ล้านบาท พบว่า ธุรกิจการให้เงินกู้ยืมมีมูลค่าธุรกิจสูงสุดจำนวน 1,017,715.82 ล้านบาท หรือร้อยละ 63.12 รองลงมา การรับฝากเงินร้อยละ 27.05 การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกร้อยละ 4.92 การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายร้อยละ 3.67 การแปรรูปผลิตผลร้อยละ 1.18 และการให้บริการและส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 0.07 ตามลำดับ (ภาพที่ 1.2)

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ภาพที่ 1.2 สัดส่วนธุรกิจสหกรณ์ ปี 2554

ธุรกิจการให้กู้ยืมเงินมีสัดส่วนมากที่สุด ซึ่งหากพิจารณารายประเภทสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ให้เงินกู้มากที่สุด จำนวน 936,603.02 ล้านบาท หรือร้อยละ 92.03 ของยอดการให้เงินกู้แก่สมาชิกทั้งสิ้น รองลงมา ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรร้อยละ 5.74 สหกรณ์เครดิตยูเนียนร้อยละ 1.71 สหกรณ์บริการร้อยละ 0.26 สหกรณ์นิคมร้อยละ 0.22 สหกรณ์ร้านค้าร้อยละ 0.02 และ สหกรณ์ประมงร้อยละ 0.01 ตามลำดับ (ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

สหกรณ์ออมทรัพย์ จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้ที่มีรายได้ประจำ สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรในรูปแบบธนาคารเงินที่จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์หลักใน การส่งเสริมการออมทั้งในด้านการถือหุ้นและการออมเงิน และให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่มีความจำเป็นและเดือดร้อน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ ตลอดจนจัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้ใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว เมื่อจัดแบ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ออกเป็นรูปแบบย่อย ๆ ตามลักษณะอาชีพของ สมาชิก โดยแสดงจำนวนสหกรณ์ตามทะเบียนกับจำนวนสหกรณ์ที่ตรวจสอบบัญชีและรวบรวมข้อมูลได้ พร้อมทั้งจำแนกตามขนาดของสหกรณ์ และจำนวนสหกรณ์สูงสุดระดับจังหวัด ดังนี้

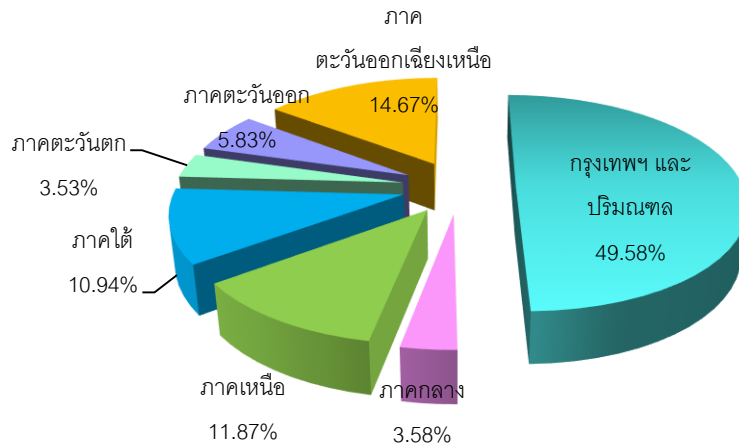
ตารางที่ 1.1 จำนวนสหกรณ์ตามทะเบียนกับจำนวนสหกรณ์ที่ตรวจสอบบัญชีและรวบรวมข้อมูลได้
จำแนกตามลักษณะอาชีพของสมาชิกปี 2554

รูปแบบ	จำนวนสหกรณ์ ทั้งสิ้นตามทะเบียน		จำนวนสหกรณ์ ที่ตรวจสอบบัญชี และรวบรวมข้อมูล ได้		จำนวน เพิ่มขึ้น(ลดลง)	
	สหกรณ์	ร้อยละ	สหกรณ์	ร้อยละ	สหกรณ์	ร้อยละ
ภาคราชการ	760	55.07	739	59.35	21	2.84
สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ	124	8.99	124	10.08	-	-
สหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร	176	12.75	172	13.90	4	2.33
สหกรณ์ออมทรัพย์ครู	115	8.33	108	9.11	7	6.48
สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย	31	2.25	31	1.95	-	-
สอ.โรงพยาบาล/สาธารณสุข	152	11.01	152	12.11	-	-
สหกรณ์ออมทรัพย์ราชการอื่นๆ	162	11.74	152	12.20	10	6.58
ภาครัฐวิสาหกิจ	54	3.91	51	4.31	3	5.88
ภาคเอกชนและอื่นๆ	566	41.02	498	36.34	68	13.65
รวมทั้งสิ้น	1,380	100	1,288	100	92	7.14

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

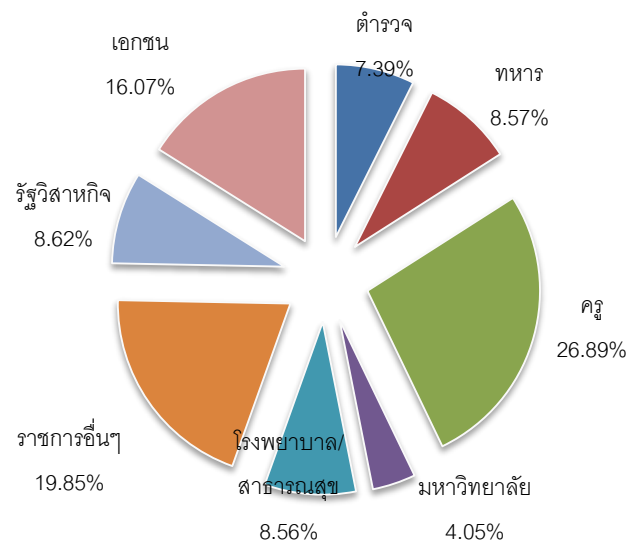
จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าปี 2554 จำนวนสหกรณ์ในภาคราชการมากที่สุด โดยสามอันดับแรกเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร รองลงมาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ และสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ซึ่งในบรรดาสามอันดับแรกนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์มีอัตราจำนวนสหกรณ์เพิ่มขึ้นสูงสุด คือ ร้อยละ 6.48

ในรอบปี 2554 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ตรวจสอบได้ จำนวน 1,288 สหกรณ์ มีสมาชิก โดยรวมทั้งสิ้นจำนวน 2,683,149 คน มีการกระจายตัวสมาชิกเป็นรายภาค ดังนี้

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ภาพที่ 1.3 การกระจายตัวของสมาชิกเป็นรายภาค ปี 2554

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ภาพที่ 1.4 จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์แยกตามรูปแบบย่อยต่างๆ ปี 2554

จากภาพที่ 1.4 และ 1.5 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.58 อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ตามลำดับ เมื่อจำแนกออกตามกลุ่มอาชีพของสมาชิกแล้ว กลุ่มอาชีพครู มีสมาชิกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.89 ของจำนวนสมาชิก ทั้งสิ้น กลุ่มอาชีพที่มีจำนวนสมาชิกรองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพในส่วนราชการอื่น ๆ คิดเป็น ร้อยละ 19.85 ของจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น

ตารางที่ 1.2 จำนวนสมาชิกสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2555

ชื่อสหกรณ์	จำนวนสมาชิก (คน)
1. สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเทศบาล จำกัด	50,922
2. สหกรณ์ออมทรัพย์กรุงเทพมหานคร จำกัด	48,820
3. สหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำกัด	37,160
4. สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด	36,977
5. สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด	29,687
7. สหกรณ์ออมทรัพย์ ครูเชียงใหม่ จำกัด	29,047
8. สหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด	27,599
9. สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด	27,556
10. สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด	27,156

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ในบรรดาประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ครู สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่ นอกจากนี้ยังเป็นสหกรณ์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ มีสินทรัพย์และเงินทุนมากที่สุด ในภาคเหนือ ได้รับการเสนอให้เป็นสหกรณ์ต้นแบบจากสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด ซึ่งการดำเนินงานของสหกรณ์มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1.3 รายละเอียดการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่ ปี 2553-2555

รายละเอียดการดำเนินงาน	ปี 2553 (ล้านบาท)	ปี 2554 (ล้านบาท)	ปี 2555 (ล้านบาท)
ผลประกอบการ (กำไรสุทธิ)	301.95	408.79	458.18
การให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก	10,304.38	13,748.44	17,290.12

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่

จากตารางที่ 1.3 พบว่าผลการดำเนินงานในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาพบว่ามีส่วนการให้กู้ยืมและกำไรสุทธิมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและลักษณะทั่วไปของสมาชิกผู้ใช้บริการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่
3. เพื่อจัดอันดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลและประเภทสินเชื่อที่ใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อเป็นประโยชน์แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่ได้ทราบถึงปัจจัยและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่ ซึ่งผลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายให้สอดคล้องตรงกับความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่
2. เพื่อเป็นประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ใช้บริการสินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่ จากการปรับปรุง พัฒนานโยบาย กลยุทธ์ต่างๆของสหกรณ์
3. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ โดยนำไปทำการศึกษาต่อ ปรับปรุง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือนำไปใช้อ้างอิง

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการเก็บข้อมูลจากสมาชิกผู้ใช้บริการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่ โดยทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัด เชียงใหม่

1.5 นิยามศัพท์

ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการเลือกใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ เชียงใหม่

สินเชื่อ หมายถึง ความเชื่อถือที่ผู้ขายมีต่อผู้ซื้อ และยอมมอบสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ซื้อไปก่อนโดย
ยังไม่ต้องชำระเป็นเงินสด แต่มีสัญญาการชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการนั้นในวันข้างหน้าตามการ
ตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งก่อให้เกิดภาวะความเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ตามมา
สหกรณ์ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
และได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved